

Ölçme Hataları ve Ölçme Araçları

- **Sabit Hata:** Bir ölçmeden diğerine miktarı değişmeyen hatalardır. Cetvelin kısalığı sonucu bir uzunluğun her seferinde belli bir miktar küçük ölçülmesi durumu bir örnek olarak verilebilir. Eğer cetvel 30 cm olması gerekirken 29 cm ise biz her cetveli bir kez kullanmada 1cm hatalı ölçüm yaparız. Eğer cetvel 10 kez kullanılırsa 19*1cm hat yapmış oluruz. Eğitimden bir örnek ise, bir sınavda zaman azlığı nedeniyle bir soruya öğrencilerden hiç birinin cevap verememesi durumu. Böylece öğrencileri normalde ölçmek istediğimiz tam puan üzerinden değil de, erişilemeyen o sorunun puan değeri kadar eksik ölçmüş oluruz.

- **Sistemik Hata :** Ölçülen büyüklüğe, ölçmeciye veya ölçme koşullarına bağlı olarak miktarı değişen hatalardır. Cetvelle 30 cm yerine 29 cm'lik uzunluk ölçme gibi, veya eğitim alanında yapılan bir sınavdan sonra öğrenci cevaplarını okurken cinsiyete bağlı olarak puanlama yapmak.

- **Tesadüfi Hata :** Bir ölçünün gerçek değerinden büyük ölçülme olasılığı ile kısa ölçülme olasılığı birbirine eşitse buna tesadüfi hata denir. Cevapları okurken rasgele puan verme veya hiç okumadan puan verme gibi.

Ölçme Araç ve Yöntemlerinin Nitelikleri

Güvenirlilik: Ölçme sonuçlarının tekrarlanabilirliğinin bir ölçüsüdür. Bir ölçme aracının ölçülmek istenen değişkeni duyarlılıkla ölçebilme yeteneği güvenirlilik olarak tanımlanır. Milimetre bölmeli bir cetvel cm bölmeli bir cetvelle göre daha güvenilir ölçme yapar. Aynı şekilde soru sayısı arttıkça öğrencinin bilgisi daha güvenilir bir şekilde ölçülebilir. Ancak burada zaman konusu göz ardı edilmemelidir.

Geçerlilik: Bir ölçme aracının ölçülmek istenen değişkeni ölçme derecesidir. Bir ölçme aracı güvenilir olabilir ama geçerli olmayabilir. Örneğin cetvel uzunluk ölçmek için geçerli ve güvenilir olmasına rağmen sıcaklık ölçmek için geçerli değildir. Bir öğrencinin bilişsel alandaki başarısını ölçmek için hazırlanmış bir test güvenilir ve geçerli olabilir ancak biz bu testle öğrencilerin tutumlarını ölçmek istersek geçersiz bir araçtır.

Kullanışlılık: Bir ölçme aracının istenilen ölçüde başarıyla kullanılabilmesinde o aracın kullanışlılığı da dikkate alınmalıdır. Eğitim seviyesi, uygulama süresi, ölçmeciden istediği beceriler, maliyet ve ekonomi

gibi etkilerin o araç veya yöntemin kullanılmasına etkileri vardır. Lise 2'ler için hazırlanmış bir matematik dersi sınavı ilköğretim 7 için kullanışlı değildir.

G. BAŞLICA ÖLÇME ARAÇLARI

1. YAZILI YOKLAMA

a) Yazılı yoklama nedir?

Geleneksel eğitim sisteminde en sık kullanılan sınav türüdür. Öğrencilere birkaç soru yazdırılarak veya bu soruları onlara basılı olarak dağıtarak onlardan bu sorulara yazılı olarak cevap vermeleri istenir. Yazılı yoklamalar genelde iki tip olabilir. Birincisi uzun cevaplı (kompozisyon tipi) yazılı yoklamalar, ikincisi ise kısa cevaplı çok sorulu yazılı yoklamalar. Günümüzde daha çok tercih edilen ikinci tip yazılı yoklamalardır.

b) Yazılı yoklamanın nitelikleri nelerdir?

- Geçerliği : Düşüktür çünkü her konudan soru sorup bütün konuları kapsamak mümkün değildir. Bu nedenle özellikle kapsam geçerliliği düşüktür.
- Güvenirliği : Yüksek olduğu söylenemez, çünkü duyarlı bir ölçüm yapmak değişik nedenlerle zordur. Örneğin puanlama büyük ölçüde subjektiftir.
- Soruların hazırlanması (soru seçimi ve organizasyonu) : yazılı yoklamanın en etkin özelliğidir. Çünkü soru hazırlamak zaman almaz ve az sorunun organizasyonu da kolaydır.
- Sınavın uygulanması : Sınavın uygulanmasında öğrencilerin bir birinden yardım alma olasılığı mevcuttur. Alınabilecek önlemler arasında öğrencilerin A B gibi farklı gruplara ayrılması ve ayrı ayrı sorulara cevap vermelerinin sağlanması olabilir. Ancak bu durum bazı öğrencilerin “diğer gruba kolay soru soruldu” bahanesini öne sürmelerine neden olmaktadır.
- Puanlama : Önemli ölçüde sıkıntılar olan bir alandır. Objektif bir puanlama yapmak zordur. Çünkü sınav kağıtları okunurken farklı etkenler değerlendiriciyi etkileyebilir. Alınabilecek önlemler arasında sınavın soru soru okunması, ayrıntılı bir cevap anahtarı hazırlama, yeterince zamanın olduğu ve psikolojik açıdan okuyucunun kendisini rahat hissettiği bir zamanda değerlendirme işlemini yapmalıdır

c) Yazılı yoklamada güvenirlilik ve geçerlilik kavramı ve önemi nedir?

- Soru sayısının az olması güvenirliliği kısıtlar
- Soruda ne istenildiğinin anlaşılması bazen zordur ve bu da güvenirliliği azaltır.
- Puanlamada objektifliğin güç olması güvenirlilik açısından sıkıntılar oluşturur.
- Soru güçlüğü ile sınavın amacı arasındaki dengeyi kurabilmek zordur.

- Soru sayısının az olması kapsam geçerliliği açısından sıkıntı oluşturur.
- Objektif bir araç kullanılmaması geçerliliği düşürür.
- Sorunun iyi anlaşılabilmesi sorunun cevaplanması sırasında öğrencinin kendi yorumlarını kullanmasına ve kendi anladığı şekilde soruyu cevaplamasına neden olacağından geçerliliği düşürür. Ölçülmek istenen davranışların dışındaki davranışlar da işe karışır.

d) Yazılı yoklamalar nasıl yapılmalı?

- Sınavın amacı ve sınavın içeriği önceden planlanmalıdır.
- Daha sonra bunlar dikkate alınarak sınav soruları hazırlanmalıdır.

2. KISA CEVAP GEREKTİREN TESTLER

Cevaplayıcının bir kelime, bir rakam veya en fazla bir cümle ile cevaplayabileceği maddelerden oluşan sınav türüdür.

Kısa cevaplı testler çok çeşitli yapılarda olabilir. Biz burada sadece iki tipinden bahsedeceğiz:

I. Tip: Işığın rengini hangi özellik tayin eder? (Soru kipinde)

II. Tip: 1982 anayasasına göre Cumhurbaşkanı ..... tarafından seçilir. (Eksik cümle yapısında)

Başlıca Özellikler:

1. Cevaplayıcı cevabı düşünüp bulmak ve yazmak zorundadır. Hatırlama ve bulma yeteneğini yoklar.
2. Cevaplayıcı istediği cevabı verme bağımsızlığına sahiptir. Bu özelliği ile yazılı yoklamalara benzer.
3. Cevaplar kısadır. Çok sayıda soru sorulabilir. Bu özellikten dolayı kısa cevap testleri seçmeli testlere yaklaşıp.
4. Çok çeşitli bilgi ve yetenek alanlarına uygulanabilir. Madde yazmada uzman olan kişiler değişik alanlara ve seviyelere yönelik soruları daha rahatlıkla hazırlayabilirler.
5. Kısa cevap testleri her eğitim düzeyine uygun düşer. Özellikle alt eğitim basamaklarında (ilköğretim) rahatlıkla kullanılabilir.

6. Puanlama yazılı yoklamalara nispeten daha kolay ancak tamamıyla objektif değildir.
7. Kısa cevap gerektiren testlerin hazırlanması diğer yapıdaki testlere kıyasla daha kolaydır.

Kısa Cevap Gerektiren Maddelerin Yazılması

Soru kipinde ve eksik cümle yapısında olmasına bağlı olarak soru yazma farklılık gösterir. Ancak bazı ortak noktalar belirtilebilir.

1. Her madde kesinlikle cevaplandırılabilir bir açıklıkta ifade edilmelidir. Soruda istenilen anlaşılamazsa cevapların çeşitliliği artar.
2. Her madde önemli bir bilgiyi yoklamalıdır. Sorular hazırlanırken istenilen bilgi ve becerilerin tamamı göz önünde bulundurulmalı ve bunlardan en önemlileri seçilmelidir.
3. Her madde yalnız bir bilgiyi yoklamalıdır. Aynı madde içerisinde birden fazla bilgiyi yoklayan maddelerin puanlanması zordur.
4. Şekil, harita ve benzeri grafik materyallerden yararlanılabilir. Bir grafiği kullanabilme ve grafiği yorumlayabilme yeteneklerinin ölçülmesinde bunlardan faydalanılmalıdır.
5. Maddeyi oluşturan cümle cevaplayıcının tanıdığı bir kaynaktan aynen alınmamalıdır.
6. Eksik cümlede geri kalan kelimeler, ne sorulduğunu anlatabilecek yeterlikte olmalıdır.
7. Madde, istenilen yeteneğe sahip olmayan bir cevaplayıcı tarafından doğru cevaplanabilecek ipuçları içermemelidir.

Testin Düzenlenmesi

- Testin başında bir açıklama bulunması zorunludur.
- Kullanışlı bir sayfa düzeni sağlanmalıdır.
- Soru cevap yeri düzeni sağlanmalıdır. Örneğin, cevap yerlerinin hep sağ tarafta olması genellikle tercih edilir.

Puanlama

- Bir puanlama anahtarı hazırlanmalıdır. Her doğru cevaba 1 puan verilebilir. Genellikle her madde eşit puanlıdır. Ama güçlük derecelerine göre farklı da puanlandırılabilir.
- Yanlış cevap negatif puanlandırılabilir. Ancak bu her zaman doğru değildir.

3. SINIFLAMA GEREKTİREN TESTLER

Bu tür testlerde cevaplayıcılardan maddeleri belli bir ölçüte göre sınıflandırılması istenir. Doğru-yanlış testleri ve evet-hayır testleri bu tip testlerdendir. İki den fazla kategoriye ayırma şeklinde de sınıflandırmalar vardır.

Doğru Yanlış Testleri

En çok kullanılan test türüdür. Bazıları yanlış bazıları doğru olan önermelerden oluşan bu testte cevaplayıcı maddeleri okur ve kendine göre önermeleri doğru veya yanlış olarak sınıflandırır.

Cevaplayıcının testte verilen bilgileri ne ölçüde bildiği, en azından fikirlerin doğruluk derecesini ne derece tahmin edebildiği ölçülür.

Genel Özellikleri

- 1) Doğru ve yanlış ifadeler içerir. Öğrenciden “doğru” ve “yanlış” cevaplarının dışında bir cevap vermesi beklenmez. Cevaplayıcı “bazı şartlarda doğru” veya “kısmen yanlış” gibi bir cevap veremez. Ancak cevapsız bırakabilir.
- 2) Cevaplayıcı yalnız bir harf veya işaret koyarak cevabını verir. Dolayısıyla cevaplayıcı test süresinin çoğunu okuyarak ve düşünerek harcar.

- 3) Sadece iki işaretle cevapların verilmiş olması puanlandırmayı kolaylaştırır ve objektiftir.
- 4) Madde yapısı basittir. İleri düzeydeki bilgilerin ölçülmesine de imkan verir. Ancak, test maddelerinin ileri düzeydeki yetenekleri ölçebilecek şekilde yazılması zordur.
- 5) Cevaplayıcının ihtiyaç duyacağı cevaplama ile ilgili açıklama çok kısa ve anlaşılırdır.
- 6) Sadece iki seçenek olduğundan önermenin doğru olup olmadığını tutturma yüzdesi yüksektir.

Doğru Yanlış Maddelerinin Yazılması

- 1) Her maddede sadece bir ana fikir bulunmalıdır.
- 2) Her madde kesinlikle doğru veya yanlış olmalıdır.
- 3) Bir maddenin yanlışlığı önemsiz veya atlatıcı bir noktada olmamalıdır. Önemsiz ayrıntıları veya kolaylıkla algılanamayacak kısımları değiştirilerek yanlış hale getirilmiş cümleler iyi test maddeleri değildir.
- 4) Her madde kısa ve açık yazılmalıdır.
- 5) Olumsuz, özellikle çift olumsuz ifadeler kullanılmamalıdır.
- 6) Maddelerin uzunlukları birbirine yakın olmalıdır.
- 7) Bir maddede birden fazla yanlış fikir bulunmamalıdır.
- 8) Bir maddenin doğruluğunu veya yanlışlığını apaçık belirtecek ipuçları bulunmamalıdır.
- 9) Test maddesiyle önemsiz ayrıntılar, hemen her kaynakta bulunabilecek ezberlenebilir bilgiler yoklanmamalıdır.

Doğru-Yanlış Testlerinde başka soru tipleri de kullanılabilir. Örneğin soru maddesinin karşısına doğru ise + yanlış ise – işareti konulması istenebilir veya başka bir sınıflama şekli de geliştirilip kullanılabilir.

Puanlama objektif yollarla yapılabilir, hatta optik okuyucular bile kullanılabilir. Ancak maddeler iki seçenekli olduğu için şans faktörü ile doğru cevabı bulma olasılığı yüksek olduğu için bir yanlış bir doğruyu yok etmelidir. Eğer bu yapılmazsa bu tür testlerde maddelerin yarısı doğru yarısı da yanlış cevaplardan oluşacağı için

hepsine D veya hepsine Y işaretleyen bir öğrenci ortalama puanı alır. Bu ise hiç soruları okumadan bile yapılabilecek bir iştir.

*****

4. SEÇME GEREKTİREN TESTLER

Sorulan bir sorunun cevabını, verilen cevaplar arasından seçtiren maddelerden oluşmuş testlere seçmeli testler denir.

Madde Kökü: sorularda ne sorulduğunu ifade eden kısımdır.

Cevap Şıkları: madde kökündeki soruya muhtemel doğru cevap olarak verilen ifadelerdir. Diğer adı “seçenekler” dir. Maddede verilen seçeneklerden genellikle bir tanesi **doğru veya en doğru cevap**tır.

Çeldiriciler ise bir maddenin yanlış olan seçenekleridir. Çeldiriciler; bilgisi yetersiz, bilgisiz veya yanlış bilgili cevaplayıcıları yanıltmak için verilir.

Örnek: Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Eğitim sistemi içinde yer almaz?

A) Birun B) Enderun C) Mektebi Harbiye ve Tıbbiye D) Medreseler

4.1. SEÇMELİ MADDE TÜRLERİ

A. Doğru Cevaba Göre Sınıflama

1. Doğru cevabı kesin ve tek olan maddeler

Örnek: 1982 anayasası halk oyuna sunulduğunda devlet başkanlığı hangi makamda idi?

- a) Kurucu Meclis Başkanlığında
- b) Başbakanlıkta
- c) Genel Kurmay Başkanlığında
- d) Milli Güvenlik Kurulu Başkanlığında

2. Anahtarlanmış cevabı en doğru olan maddeler

Örnek: $\sqrt{46}$ aşağıdakilerden hangisine en yakındır?

- a) 6.5 b) 6.6 c) 6.7 d) 6.8

Eğer $\sqrt{46}$ nın değeri kaçtır diye sorulsaydı verilen seçeneklerde doğru cevap bulunamazdı.

3. Anahtarlanmış cevabı birden fazla olan maddeler

Örnek: Aşağıdaki etkenlerden hangisi veya hangileri okul çağındaki çocukların zihin gelişimini etkiler?

a) Beslenme b) Eğitim c) Soyaçekim d) Beden gelişimi e) Sosyal Etkileşim (b,c,e)

4. Bileşik cevap gerektiren maddeler

I, II, III gibi önermeler verilir ve bunlardan hangisinin veya hangilerinin doğru olduğu sorulur.

A) I,II B) I,III C) Yalnız I D) Yalnız II E) I,II,III vb.

5. Doğru cevabı gizli maddeler

Doğru cevabın direk görülemediği durumlar yani işlem yaparak doğru cevabı bulmayı gerektiren sorulardır.

Örnek: 132 sayısının karekökü aşağıdakilerden hangisine en yakındır?

A) 11.2 B) 11.3 C) 11.4 D) 11.5 E) 11.7

Örnek: Telefonu icat eden kişinin soyadı aşağıdakilerden hangisi arasındaki harfle başlar?

a) A-D b) D-F c) G-I d) K-S e) P-T

Örnek: 132 sayısının karekökünü alsanız virgülden sonraki ikinci basamak ne olur?

a) 2 b) 3 c) 5 d) 7 e) 8

B. Madde Köküne Göre Sınıflama

Madde kökünün yazılış şekline göre bir sınıflama yapılabilir.

1. Kökü Soru Kipinde Olan Maddeler (yukarıda verilen örnekler)

2. Kökü Eksik Cümle Yapısında Olan Maddeler

Madde kökü seçeneklerde verilen cümlelerden birinin ön parçasıdır. Hazırlanması güç bir madde tipidir.

Örnek: Met olayının sebebi deniz suyunun

a. kara parçalarınca çekilmesidir.

- b. güneş ışınları ile ısınmasıdır.
- c. rüzgarlar tarafından itilmesidir.
- d. ay tarafından çekilmesidir.
- e. güneş tarafından itilmesidir.

Türkçe’de bu formda soru hazırlamak zordur. Ancak İngilizce’de kolaydır.

3. Kökü Olumsuz Maddeler

Madde kökünün olumsuz ifade edildiği madde yapısına olumsuz form denir. “Bir soruyu veya bir cümleyi olumlu halde ifade etmek varken niçin olumsuzluk kullanılır?”

Örnek: Bir mantarın yaşaması için aşağıdakilerden hangisi gerekli değildir?

- a) Oksijen   b) Su   c) Mineraller   d) Organik Maddeler   e) CO₂

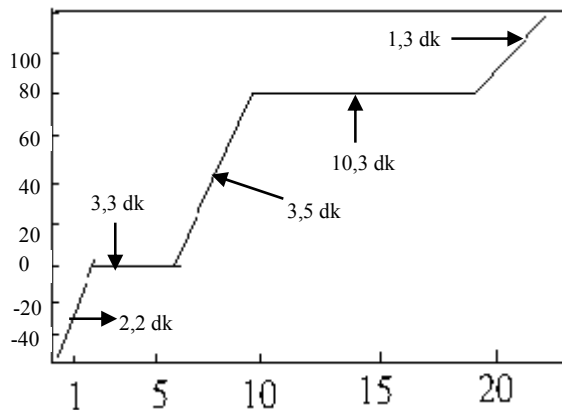
Örnek: Aşağıdaki niteliklerden hangisi bir kişiyi diğerlerinden ayırt etmeye yaramaz?

- a) Saç rengi   b) Yaş   c) Boy   d) Göz rengi   e) Vücut sıcaklığı

C. Maddelerin Gruplanışına Göre Sınıflama

1. Ortak Köklü Maddeler

Bir paragraf, bir şekil, tablo veya grafik birkaç maddenin köklerinin ortak kısmını teşkil ediyorsa, ortak köklü madde hazırlanır.

Örnek: Üstteki grafik ısıtılan 78 gram benzenin sıcaklığındaki değişimleri zamanın fonksiyonu olarak gösteriyor. Basınç 1 atmosfer ve ısıtma şiddeti $7,0 \times 10^2$ cal/dk olduğuna göre;

1. Grafiğin DE kısmı neyi gösterir?
a) Katı halde ısınmayı
b) Sıvı halde ısınmayı
c) Gaz halde ısınmayı
d) Katı halden sıvı hale geçişi
e) Sıvı halden gaz hale geçişi (d)
2. Benzen moleküllerinin ortalama kinetik enerjisinin en yüksek olduğu zaman, grafiğin hangi bölgesinde gösterilmiştir?
a) AB b) BC c) CD d) DE e) EF (e)
3. Bu deneyden benzenin erime ısısı nasıl hesaplanabilir?
a) $3.3 \text{ dk} \times 7.0 \times 10^2 \text{ cal/dk}$
b) $3.3 \text{ dk} \times 78 \text{ gr} \times 700 \text{ cal/dk}$
c) $(3.3 \text{ dk} \times 7.0 \times 10^2 \text{ cal/dk}) / 78 \text{ gr}$
d) $10.3 \text{ dk} \times 700 \text{ cal/dk}$
e) $(10.3 \text{ dk} \times 700 \text{ cal/dk}) / 78 \text{ gr}$

2. Ortak Seçenekli Maddeler

Örnek: Aşağıdaki soruları şu seçeneklerle cevaplandırınız?

- a) kare b) üçgen c) yamuk d) dikdörtgen e) eşkenar dörtgen
1. Hangi şeklin alanı bir kenarı bilinmekle bulunabilir?
  2. Hangi şekilde sadece iki kenar birbirine paraleldir?
  3. Hangi şeklin iç açıları toplamı iki dik açıya eşittir?

Seçmeli Testlerin Özellikleri

1. Test süresinin büyük bir kısmı okumaya ve cevabı bulmaya harcanır. Cevapları işaretlemek pek zaman almaz, bu nedenle çok soru sorulabilir.
2. Bilgi dışında okuma yeteneği de gerektirir.
3. Verilen cevaplar ya doğru ya yanlış yada en doğru şeklinde sınıflandırılabilir. Bu nedenle puanlama hatası pek olmaz.
4. Seçmeli testlerde kullanılabilecek çok çeşitli madde formu vardır. Onun için seçmeli testler çok çeşitli bilgi, beceri ve yeteneklerin ölçülmesine uygun düşer.
5. Seçmeli testler basit madde formları kullanılmak şartıyla daha düşük eğitim düzeylerinde de kullanılabilir.
6. Doğru cevabın şansa bulunabilme ihtimali vardır.

7. Maddeler yazılırken, test güçlüğünü ayarlamak veya test denendikten sonra istenilen güçlükte madde seçmek mümkündür.
8. İyi niteliklerde test maddelerinin hazırlanması uzmanlık gerektirir.
9. İyi nitelikteki test maddelerinin hazırlanması uzun zaman alabilir.

Seçmeli Maddelerin Yazılması

1. Test maddeleri açık bir dille yazılmalı, ifade kesinlik taşımalı, birbirinden farklı yorumlara imkan verilmemelidir.
2. Her maddede ifade açıklığına, kesinliğine ve kısalığına dikkat edilmelidir.
3. Cinaslı ve aldatıcı ifadeler yer verilmemelidir.
4. Dil bakımından güçlük düzeyi o testi cevaplandıracak grubun ortalama okuma yeteneğinin oldukça altında olmalıdır.
5. Maddeler içerisindeki ifadeler yazılı kaynaklardan aynen alınmamalıdır.
6. Önemsiz ayrıntıları sormamalıdır.
7. Her test maddesi diğer maddelerden bağımsız olarak cevaplandırılabilmelidir.
8. Bir maddede verilen bilgi diğer bir maddede sorulan sorunun cevabını açıklamamalıdır.

Seçmeli Test Maddelerinin Puanlanması

1. Madde doğru cevaplandırılmışsa 1, yanlış cevaplandırılmış veya boş bırakılmış ise 0 puan vermek.
2. Her maddeye, ölçtüğü yeteneğin önemi ile orantılı bir puan vermek
3. Madenin seçeneklerine, doğruluk dercesine göre farklı ağırlıklar vererek puanlamak.

İlk yöntem en kolay ve en çok tercih edilen yöntemdir. İkinci yöntem farklı güçlüklerdeki maddelere farklı puanlar vermek gerektiğini savunur ancak oldukça zor ve kullanışsız bir yöntemdir. Bir maddenin her bir seçeneğinin doğruluklarına göre puanlandırılmasını savunan üçüncü yöntem ise puanlama açısından ölçmeciyi sıkıntılar getirebilir.

5. SÖZLÜ SINAVLAR

Soruların sözlü olarak sorulduğu ve cevapların da sözlü olarak ifade edildiği bir sınav çeşididir. Bu sınav türü çoğunlukla bir komisyonun öğrencileri tek tek çağırıp sorular yönelttiği ve sınava girenin cevapları sözlü olarak sunup arkasından da puanlamanın yapıldığı bir yapıda gerçekleştirilir.

Sözlü sınavlar eskiden çok kullanılmasına rağmen günümüzde pek kullanılmamaktadır. Bunun yerine öğrencinin dönem içerisinde ders, laboratuvar ve diğer etkinliklere katılma ve gösterdikleri performansa bağlı olarak kanaat notu verilmesi şeklinde bir uygulama yapılmaktadır.

Sözlü sınavların kullanılmamasındaki temel gerekçe bütün öğrencilerin aynı şartlarda sınava alınamaması yanında sınıf huzurunda öğrenci bir soruya cevap veremediğinde düşeceği psikolojik durumdur.

Etkili ve doğru sözlü sınavlar yapmak için sorular önceden hazırlanmalıdır. Soruların açıklık ve anlaşılabilirliğine azami önem verilmeli ve her öğrenciye bu sorulardan kolay orta zorlukta ve zor olanlardan sorulmalıdır.